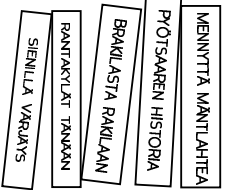

RANNANTAKAA...

MÄNTLAHTI - RAKILA - PYÖTSAARI KYLÄKULTTUURILEHTI, PAINOS 230 KPL

MÄNTLAHDEN NYKYASUTUKSEN SYNTY: MAAKIRJATILAT

HARRI JÄÄSKELÄINEN, lyijykynäpiirros.

- HIRVIJAHTI ● POTKURIKALASTUS ● TERVAHAUTOJA
- LEADER HANKE ● KYLÄKYSelyn TULOksIA
- VALOKUVIEN KERÄYS

SYSSATEITA

Kesän hiljaiselon jälkeen on Toivolaan taas tullut elämää. Sali täyttyy keskiviikkoiltaisina jumppaajista ja joogaajista. Illalla kuuden aikaan innokkaimmat aloittavat jumpalla ja vähän ennen seitsemää alkaa rentoutusjooga. Se sopii kaiken ikäisille sekä miehille että naisille. Joogassa tehdään joitakin samoja liikkeitä kuin jumpasakin, mutta hitaaseen tahtiin kiinnittämällä huomio hengitykseen ja liikkeen puhtaaseen suoritukseen. Tunnelma joogassa on myös miellyttävä, kynttilän valossa toistakymmentä ihmistä makaa lopuksi rentoutuneena, jotkut jopa nukahtavat vähäksi aikaa.

Torstai-iltaisina Toivolassa jumpataan. 45 minuutin jumppa tuntuu liian lyhyeltä ja suunnitelmassa onkin ana ensivuoden alusta jumpaan pidennystä niin, että voisimme jumpata kaksi tuntia kerralla.

Elokuun lehden ilmestymisen aikaan oli Kyläyhdistyksellä ja Rannanpojilla suunnitelmassa tarjota lohisoppaa kyläläisille. Soutukilpailutkin piti järjestää, mutta tänä syksynä jäimme ilman ilmaista lohisoppa eikä soutukilpailujakaan ollut.

Kyläyhdistyksen suunnittelemat Syyskekkerit peruuntuivat tärkeemmän tilaisuuden takia. Muurari **Kai Yrjönen** kuoli 11.9. vaikeaan sairauteen ja hänet saatettiin haudata lepoon 18.9. Syyskekkerit oli tarkoitus siirtää seuraavaan lauantaihin, mutta Upseerikylän Virkistysmaja ei ollut vapaana, joten kyläyhteisiä Syyskekkeriä ei voitu järjestää.

Taarin Mika ja **Torsti** häärivät taas Rannanpoikien kanssa romutalkoissa lokakuussa. Romua kertyi Mäkelänmäelle ja **Tammisen Martin** pihalle autokuormittain. Autonromujakin haettiin maastosta ja talojen pihoilta useita kymmeniä. Romunkeräys jatkui marraskuulle ja romuja kuskataan vielä lehtemme ilmestyessä jälleenkäsittelypaikoille.

Veli Myyryläinen ja Torsti Taari "romuvahdissa".

Kylilämmme löytyi hyvässä kunnossa olevia vanhoja maatalouskoneita mm. haravakoneita ja syntyi ajatus kerätä vanhoja maatalouskoneita pysyväksi näyttelyksi tuleville polville. Tällä kertaa koneet romutettiin, mutta idea pysyvästä näyttelystä jäi itämään.

Kinkerit olivat Toivolassa 10.10. talvisissa merkeissä, sillä ensi lumi oli peittänyt maan yön aikana. **Mänttärin Tuula** valmisti tuttuun tapaan herkullisen kahvipöydän ja osallistujia Kinkereille oli kuusi.

Kunnallisvaalit pidettiin lokakuussa. Kylilämmme olivat ehdokkaina **Pentti Järviö**, **Laila Poelman**, **Jouko Sahala**, **Sinikka Kolsi-Tamminen** ja **Martti Tamminen**, mutta yksikään heistä ei saanut riittävästi ääniä päästäkseen valtuustoon. Uuden kaupunginvaltuuston järjestäytyessä vuoden vaihtuessa valitaan myös uudet lautakunnat ja todennäköisesti myös kyliemme ehdokkaita pääsee näihin. Aikaisempina vuosina on ollut tapana, että jos ehdokas ei tullut valituksi valtuustoon, hän saattoi saada lautakuntapaikan.

Viihdelaulamme **Tapani Korpela** vietti 23.10. 50-vuotispäiväänsä Toivolassa. Upeat juhlat Tapani olikin järjestänyt. Juhlissa viihdyttiin yli puolen yön ja henkilökuntakin oli tyytyväinen, sillä Toivolan keittiöön on vedetty vesijohdot.

Sahalan Satu on taas huolehtinut siitä, että meillä on hyviä sukki talveksi. Hän kiersi kylilämmme myyden sukki ja lahjoittaen sukista saamansa myyntituoton Mänttälän Rannanpojille.

Mänttälässä on laitettu postilaatikoita uuteen järjestykseen. Posti tehostaa toimintaansa ja halusi, että laatikot ovat jakelukoneen määräämässä järjestyksessä.

Ojalanpolun risteyksestä laatikot on myös siirretty Pyötsärentien puolelle.

Laajakajaistayhteyksiä ei kylillemme ole yrityksistä huolimatta saatu. **Sonera** ei näytä olevan kiinnostunut. **Tiilikan Ippo** on neuvotellut **Kymen Puhelimen** kanssa josko he kiinnostuisivat asiasta, sillä varmoja liittymiäkin on jo parisenkymmentä.

Marraskuun alussa meidät kaikki pysäytti suruviesti. Meille kaikille tuttu palomestariimme **Olli Porkka** oli tullut tiensä päähän. Hän kuoli yllättäen rakkaalla mökillään jättäen jälkeensä surun ja kaipuun.

Mervi Värri

RANNANTAIKAA...

2000 LUVUN
KYLÄKULTTUURILEHTI,
KERRAN VUODENAJASSA.

Julkaisija: Rannantaikaa väki ry
Vastaava: Ilkka Ahmavaara
puh. 045 671 0433, erakko@dlc.fi
Toimittajat: Mervi Värri
puh. 044 506 0370, mervi.varri@dlc.fi
Susanna Korpela
puh: 044 303 9369
Taitto: Ilkka Ahmavaara
Paino: **KOTKASET**
OY KOTKAN KIRJAPAINO AB

Lehteen tulevat jutut pyydetään toimittamaan alla mainittujen ilmestymiskausien alussa.

1. helmikuu 2. toukokuu 3. elokuu 4. marraskuu

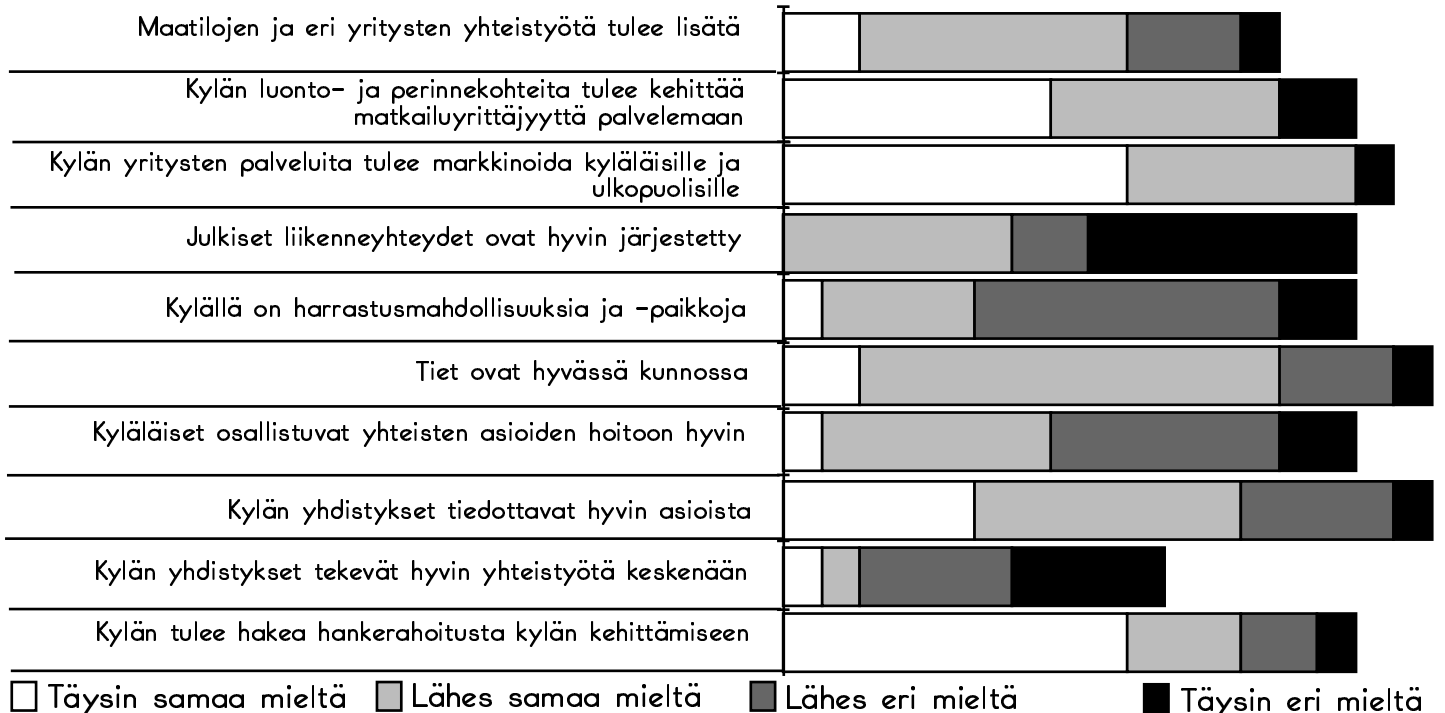
Pankkiyhteys:

Haminan Seudun Osuuspankki 550600-261550

ISSN 1795-1054

JAKELU: PYÖTSAARI - MÄNTLAHTI - RAKILA KYLÄT
sekä INTERNET: www.saunalahti.fi/rantai

KYLÄKYSelyn 2004 TULOKSIA (19 vastaajaa).

KAIKKI VASTAUKSET JA KOMMENTIT WORD DOKUMENTTINA NETISSÄ: www.saunalahti.fi/rantai (9 sivua)

Mäntlahti, Pyötsaari ja Rakila eläväksi Leader+ hanke

SEPPÄ ry:n internet sivuilta (www.seprat.net):

Rahoitetut hankkeet

Mäntlahti Rakila Pyötsaari eläväksi

Toteuttajana Voimistelu- ja urheiluseura Mäntlahden Rannanpojat ry

Hankkeen kohderyhmänä ovat Haminan kaupungin Mäntlahden, Pyötsaaren ja Rakilan kylien entiset ja nykyiset asukkaat sekä mökkiläiset. Tavoitteena on saada alue yhdessä toimien eläväksi. Hankkeen kehittämisosassa järjestetään kyläläisiä aktivoivia tapahtumia sekä tehdään kylistä interaktiivinen CD-levy, eräänlainen digitaalinen kyläkirja vapaaseen jakeluun ja myös uudesti päivitettäväksi täydentämään vuodesta 2000 ilmestynyttä kylälehteä ja nettisivuja. Muita toimenpiteitä: loppuvuoden 2003 kuluessa rakennetaan kylämiljöötä ja kylätapahtumia käsittelevä valokuvanäyttely, ja järjestetään kankaankudonta- ja batiikkikurssit. Pidetään koulun muistonäyttely, jolla koulun perinteitä tuodaan julki nykypolvelle.

Investointeihin kuuluvat seuratalo Toivolan lämmön-eristyksen parantaminen, lentopallokentän perustaminen ja tietokoneen hankinta laajakaistayhteydellä nettikahvilaan. Lentopallokentän laitolla ja nettikahvilan avaamisella vahvistetaan nuorten osallisuutta kotikyläänsä ja sen tapahtumiin.

Näiden toimenpiteiden avulla kyläläiset ja kesäasukkaat voivat tutustua toisiinsa ja rakentaa yhteistä toimintaa. Naapuriavun henkiin herättäminen uudelleen sille kuuluvaan arvoonsa on yksi hankkeen tavoitteista.

Toteutusaika: 1.12.2003 - 31.12.2005

Hankkeen kustannukset: 36.043 euroa, josta LEADER+ -tukea 77% eli 27.764 euroa.

Toiminta-alue: Hamina

TE-keskuksen päätöspäivämäärä: 2.12.2003

Yhteyshenkilö: Laila Poelman, 05-345 9998

Tervahaudat aikansa muistomerkkejä

Myös rantakylissä poltettiin tervaa ennen kemian teollisuuden vaikutusta luultavasti aina 1900-luvun aluille asti. Muistona noista ajoista on useita tervahautoja paikkakunnalla vieläkin havaittavissa.

Viereinen kuva on Santasesta rantapolun varrelta rantaviivan alkaessa kaartua Koukkuniemen hiekkarannaksi itään. Alueella on paljon muitakin, yleensä hiukan pienempiä kuoppia, ja ne lienevät muistoja menneistä sodista.

Kylissämme rakennettiin laivoja sekä veneitä, joiden kyllästämiseen tervaa tarvittiin. Tietysti terva oli tärkeä myös kotitarpeena, maalina, mausteena, lääkkeenä ym. "Jos ei viina, terva ja sauna..."

Tervan polttaminen oli pitkäjänteistä ja myös raskasta puuhaa. Tarvittava polttopuu valmistettiin **koloamalla** mäntyjä. Puun valmistuminen tervakseksi kesti 3-4 vuotta.

Koloaminen tarkoittaa elävän puun kuorimista: ensimmäisenä vuonna noin kahden metrin korkeudelta, seuraavana siitä ylöspäin saman verran ja niin edelleen. Jotta puu ei olisi kuivunut, jätettiin noin kymmenen sentin kaistale kuorimatta (rungon pohjoispuolelle).

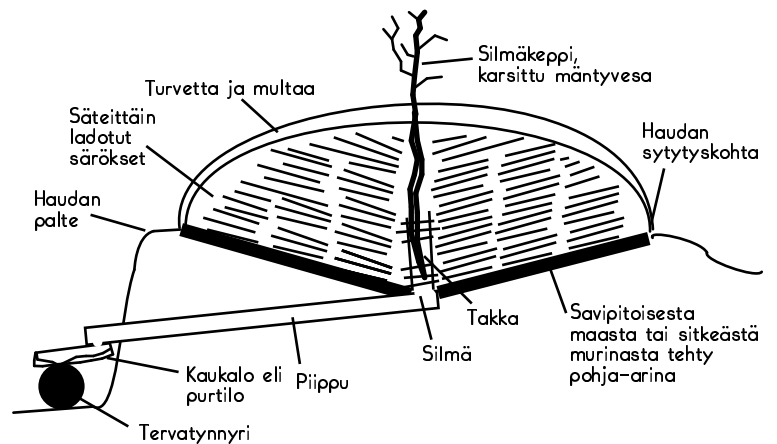
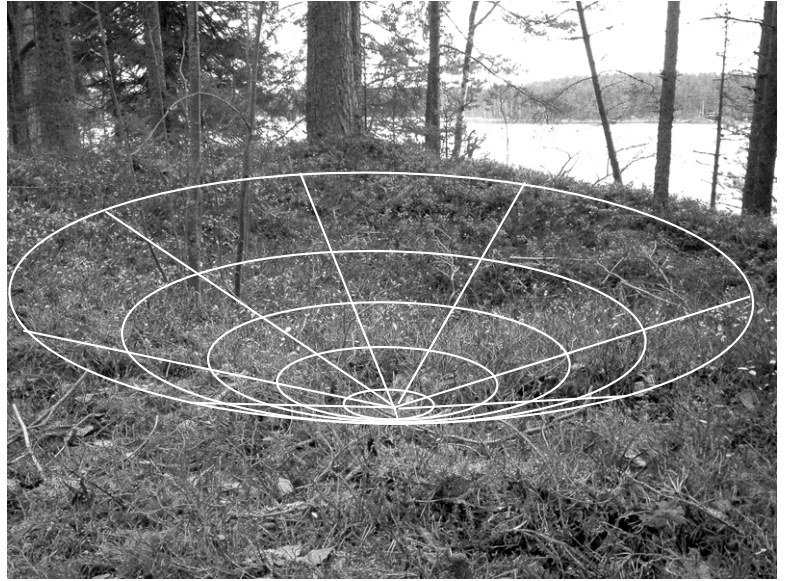
Koloamalla valmistetaan vielä tänäkin päivänä tervasta vaikkapa laiturin rakentamista varten. Koloamalla pihkaantunut puu kun ei hevin lahoa.

Puut kaadettiin yleensä syksyllä (maataloustöiden jälkeen) ja pilkottiin ne klapeiksi tervahaudan viereen odottamaan kesää.

Lumien sulettua alkoi puitten latominen haudan keskustasta säteittäin ulos ja ylös päin. Tähän touhuun kelpasivat lapsetkin.

Haudan poltto sensijaan oli sitten ammattilaisten hommia. Polttamista johti asiaan vihkiytynyt mestari, tervalonki, lotnikka, apunaan parikin apumestaria vahtivuoroinen. Polttamisessa oli vaarana että hauta leimahtaisi ilmi- liekkeihin. Suuren haudan poltto saattoi kestää viikonpäivät.

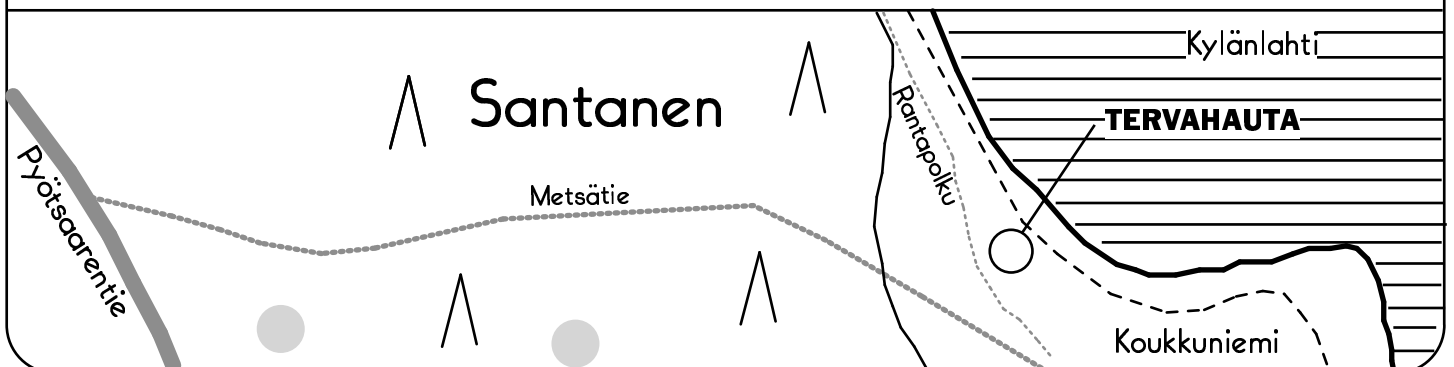
Kun haudasta loppui terva, kyteminen tukahduttettiin peittelemällä. Loppukesästä sieltä saataisiin hiiliä sepän pajalle. Lieneekö Santasen tervahaudan hiilet hehkuneet kyläseppä Pulkkisen pajassa?

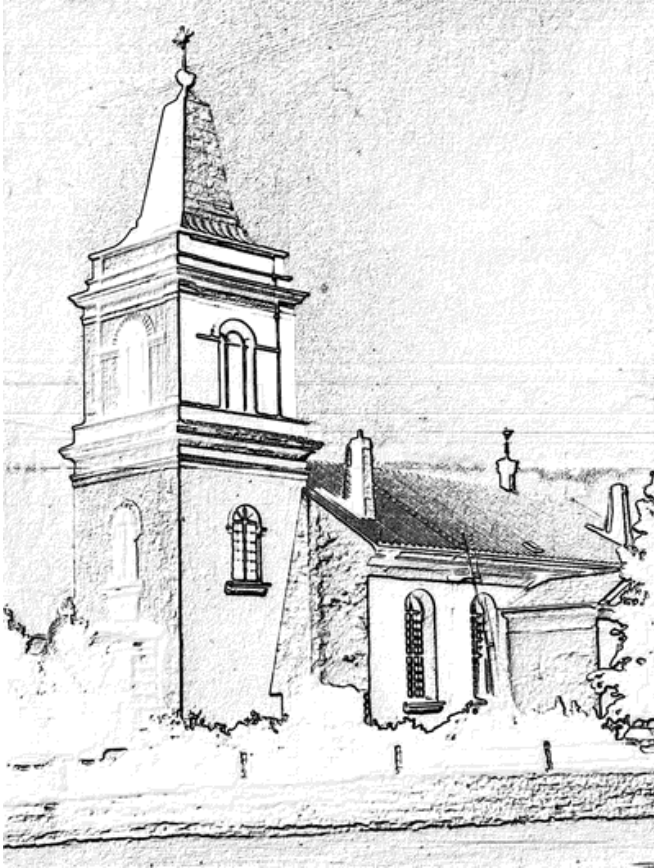
2000-luvulla on ympäri Suomea innostettu elvyttämään vanhaa perinnettä ja tervahautoja on rakenneltu ja vietetty tervanpolttajuhlia, mm. Joutsan Joutopäivillä. Rahoitus on saatu Leader+ -tyyppisistä lähteistä.

Onkohan kylillämme enää tervanpolton taitavaa Tervamestaria? Naapurikylämme Sydänkylän alueella on erilaisissa juhlissa järjestetty tervanpolttoesityksiä pienimuotoisesti tynnyripoltona, mutta suuren tervahaudan rakentaminen onkin jo toinen juttu.

Ilkka Ahmavaara

Kinkerit

Hamina-Vehkalahden Seurakunta kutsui kyliimme asukkaita kinkereille Toivolaan poikkeuksellisesti nyt syksyllä. *Kinkerit, lukukinkerit, lukuset* on 1600-luvulta periytyvä kirkon kodeissa pitämä kuulustelutilaisuus, jossa testattiin kansan kristinopintaitoja. Kinkereillä myös ilmoitauduttiin rippikouluun.

Aikaisempina vuosina kinkerit kylillämme pidettiin aina jossain kodissa, mutta viime vuosina ne ovat olleet Toivolassa. Tänä vuonna lokakuun kymmenes päivä järjestetyille kinkereille saapui kuusi kyläläistä.

– Ehkä kaunis aurinkoinen päivä ja hirvenmetsästyksen houkuttivat ihmisiä enemmän kuin kinkerit, epäili pastori **Samuli Kurkaa**, joka veti tilaisuutta. Kanttorina toimi **Liisa Louhiluoto-Alarakhia**.

Katekismusaiheena oli Pyhä kaste, jota opetettiin ja josta keskusteltiin kinkereillä. Virsinä laulettiin Runebergin virsiä onhan kuuluva vuosi Runebergin juhlavuosi. Välillä juotiin kahvia. Kahvituksesta huolehti **Tuula Mänttari** kylän vanhimman **Eero Mänttärin** puoliso.

Pyhästä kasteesta ja kylän ajankohtaisista asioista keskusteltiin leppoisasti.

– Enää ei kinkereillä kuulustella osallistujilta katekismuksen oppeja vaan asioista keskustellaan, kertoi Samuli Kurkaa ja lupasi, että ensivuonna kinkerit pidetään tuttuun tapaan jo keväällä jonain maaliskuun sunnuntai-iltapäivänä.

Mervi Värri

VIELÄKIN RAKILAN KALAMAJASTA

Edellisessä Rannantaikaa -lehdessä kerrottiin Rakin Kotkan saaresta ja osakaskunnan kalamajasta. Osakaskunta piti kokouksen, jossa puitiin suhtautumista kaavaan ja kalamajan tilanteeseen. Hoitokunta oli valmistellut 6-kohtaisen muistutuksen kaavaan. Kokous teki ehdollisen päätöksen muistutuksen jättämisestä. Ehdoksi asetettiin kalamajan uuden paikan muutos siten, että rantautumispaikasta ei olisi kohtuuton matka majalle.

Hoitokunnan puheenjohtaja kävi neuvottelemassa kaupungin virkamiesten kanssa ja majan paikka siirrettiin lähemmäksi rantautumispaikkaa, joten muistutus jäi tekemättä.

Kaavaan on tehty muitakin muutoksia. Tämän hetken tietojen mukaan kaupungin teknillinen lautakunta käsittelee sen joulukuun kokouksessa ja ilmeisesti kaupunginvaltuusto myös joulukuun kokouksessa.

Antero Soranta

Rakilalaisia perinteisellä kesäretkellä Rakin Kotkan Kalamajalla 2004. Vasemmalta: Ari Sottinen, Erkki Ravi, Jaakko Ravi, Tapani Hanska ja Antti Ravi.

Mäntlahden historiaa

Mäntlahti laskettiin 1500-luvulla hallinnollisesti milloin Vehkalahteen milloin Virolahteen kuuluvaksi. Kylä on vanha ja sen tilaluku pysyi alkuun vakaana, kolme tai neljä ja 1650-luvulla viisi: 1. Ristola, myöhemmin Puustelli tai Hovi, 2. Yrjönen, 3. Mänttari, 4. Tolsa ja 5. Sipilä. Tilojen väki kuitenkin vaihtui usein. Tilojen jäädessä autioksi niille löytyi aina ottajia, sillä kylä sijaitsi erinomaisten maa- ja meriyhteyksien päässä Haminasta ja Pietarista.

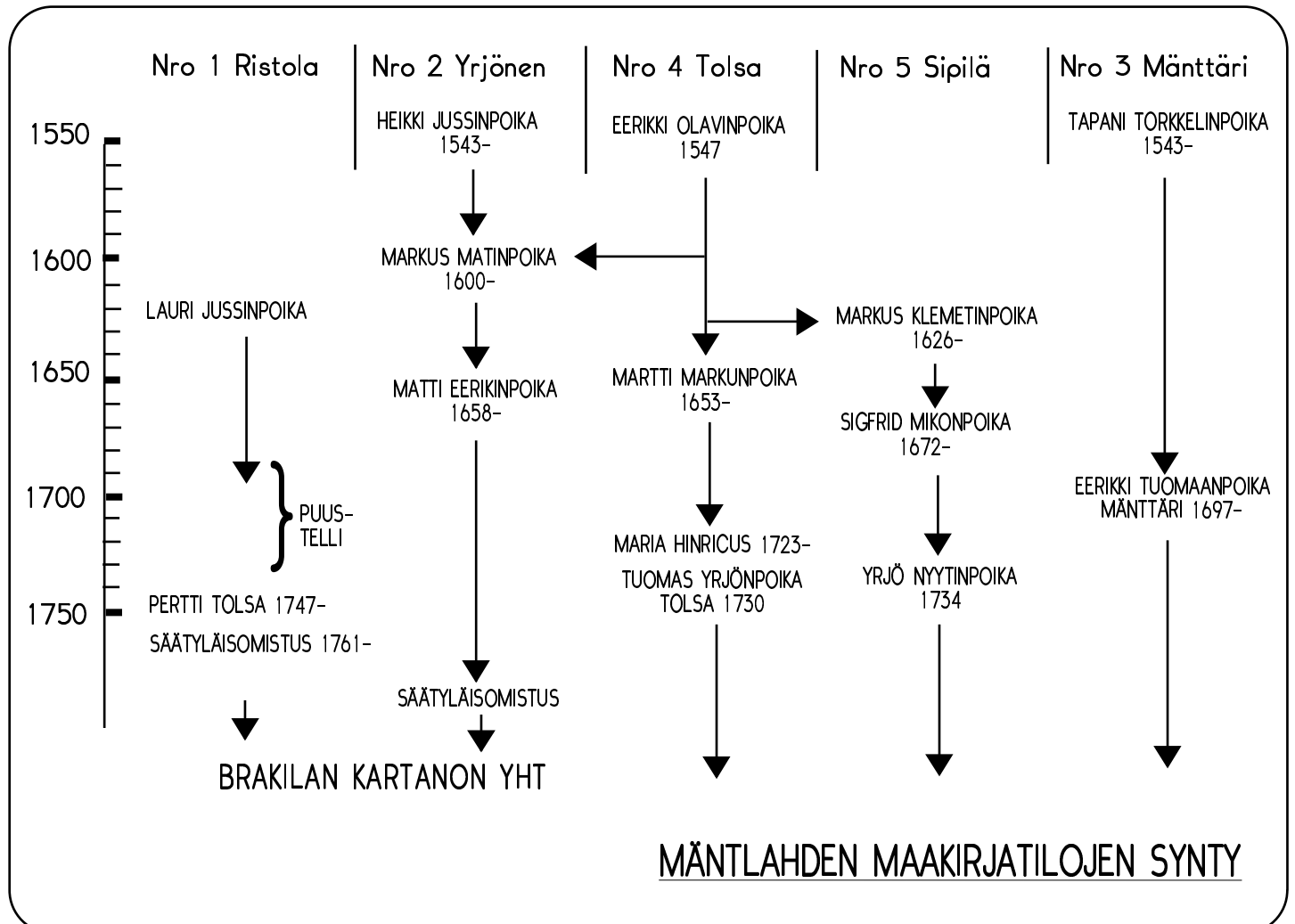
Kylän isännät viljelivät maitaan. Maanviljelyksen lisäksi he olivat kalastajia, kippareita ja laivureita. He tunsivat Suomenlahden ympäristön hyvin ja siirtyivät helposti paremmille asuinsijoille. Mm. 1630-luvulla kylän neljästä tilasta kolmea asutti sama suku, joiden isännät vuosikymmentä myöhemmin siirtyivät muualle oletettavasti Viroon.

Maakirjanumero 1 eli Ristola sai nimensä 1600-luvun loppupuolella. Tilaa oli vuonna 1636 alkanut viljellä Lauri Jussinpoika, jolta tila periytyi hänen pojalleen Ristolle. Risto Laurinpojan hallussa tila oli suurin katovuosiin (1695–97) asti, jolloin isäntäväki lähti etsimään leipäänsä muualta.

Maakirjatalo yhdestä oli armeijauudistuksen yhteydessä tehty upseerin virkatalo, puustelli. Puustellissa ei kuitenkaan asunut ketään ja vuoden 1739 käräjillä sinne asumaan aikoneelle Yrjö Antinpojalle myönnettiin 12-vuoden verovapaus. Hänen suunnittelemansa raivauksen lopetti kuitenkin 1741–43 sota, joka tuhosi Mäntlahden kylän. Rauhan tultua ei Yrjön perhekunta enää palannut kylään.

Seutu alkoi 1700-luvulla sijaintinsa vuoksi kiinnostaa myös säätyläisiä. Venäjän vallan alettua maakirjatalo 1:n omistajat vaihtuivat usein ja omistajina olivat haminalaiset kauppiat ja myöhemmin Venäjän armeijan upseerit. 1800-luvun alussa tilan siirryttyä venäläisen kenraali Grigori Argunin omistukseen tilan viljelyksiä hoitivat torpparit. Mäntlahden puustellista oli näin tullut kartano eli Hovi.

Maakirjanumero 2 eli Yrjönen mainitaan verokirjoissa ja vuonna 1543, jolloin sen isännäksi mainittiin Heikki Jussinpoika. 1640-luvulla tila sai erikoisaseman ja verohelpotuksia. Siitä tehtiin postitalo, jonka tehtävänä oli toimittaa viralliset lähetykset joko Haminan tai Viipurin suuntaan. Tämä tehtävä säilyi talolla ainakin Isovihaan saakka. Postinkannon lisäksi talosta varustettiin ratsumies. Talon veroluku ja yhteiset omistukset kirjattiin 1600-luvulla poikkeuksellisen korkeiksi, joten talo alkoi kiinnostaa myös herraskaista väkeä. Erilaisten omistussuhteiden jälkeen 1800-luvulla Yrjösen numero kaksi olikin muuttunut talonpoikaistilasta säätyläistilaksi.

Maakirjanumero 3 eli Mänttari on Mäntlahden tiloista ainoa, joka on keskiajalta lähtien pysynyt koko ajan viljelyksessä. Tilalla on asunut kaksi sukua. Ensin tilaa isännöi Tapani Torkkelinpoika. Hänen jälkeläisillään tila säilyi 1600-luvun armeijauudistukseen asti, jolloin tilaa ei enää hyväksytty rustholliksi maksamatta jääneiden verojen takia.

Liikkalalainen Eerik Tuomaanpoika Mänttari lunasti tilan haltuunsa katovuosien 1695–97 jälkeen. Tila on edelleen hänen jälkeläistensä hallussa.

Maakirjanumeron 4 eli Tolsan ensimmäiseksi nimeltä tunnetuksi isännäksi merkittiin vuonna 1547 Eerik Olavinpoika. Tilaa alettiin nimittää Tolsaksi vasta 1700-luvulla, jolloin Tuomas Yrjönpoika Tolsa hankki tilan omistukseensa. Tilaa viljeltiin jo keskiajalla, mutta se oli usein autiona ja joskus autiokautta kesti kymmenenkin vuotta.

Maakirjanumero 5 syntyi, kun Matti ja Markus Klementinpojat jakoivat maakirjanumeron 4 kahtia vuonna 1626. Jako ei ollut kovin onnistunut, sillä köyhtyneet osatalojen isännät jättivät myöhemmin tilansa ja siirtyivät Viroon.

Tila oli pitkään autiona kunnes Sigfrid eli Sipi Mikonpoika kirjasi tilan itselleen, mutta koko isäntäväki menehtyi nälkään vuonna 1697. Muistoksi hänen yrityksestään jäi kuitenkin tilalle nimi Sipilä.

Yrjö Nuutinpoika lunasti tilan omistukset itselleen vuonna 1734 ja alkoi käyttää sukunimenaan tilan nimeä. Vielä 1830-luvulla Sipilä oli jakamaton yhden isännän omistuksessa oleva tila.

Vuosikymmenten kuluessa olot kylässä vakiintuivat ja väkiluku lisääntyi niin, että maakirjataloille kirjattiin lsojaossa v.1863 useita omistajia. Maakirjanumero yhden maista osan omisti Antti Gajander ja osan Elias Antinpoika Raussi. Maakirjanumero 2 oli Raussin suvun omistuksessa. Maakirjanumero 3 kuului edelleen Mänttärin suvulle joskin se oli jaettu jo usealle pojalle. Maakirjanumero 4 oli jakautunut kahdelle; Elias Juhonpoika Tolsalle ja Samuel Joukonpoika Tolsalle.

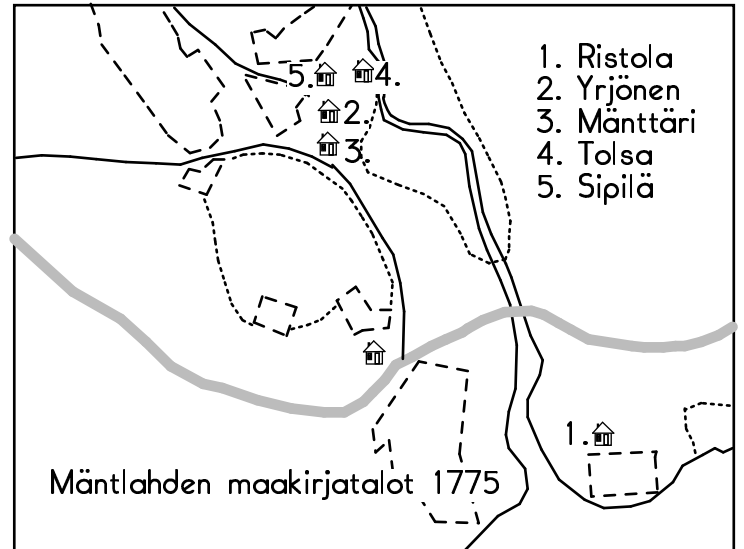
Maakirjanumero 5 jaettiin vuonna 1875 Topias ja Mooses Jeremiaanpoika Sipilälle ja Elias Eerikinpoika Sipilälle.

Kylällä oli paljon yritystoimintaa 1900-luvulla. Jo aiemmin oli sa-vesta poltettu tiiliä, kallioista lohkottu kiviä, joita vietiin mm. Pietariin. Kaljaaseilla kuljetettiin myös hiekkaa ja halkoja Helsinkiin ja itään. 1920-luvulla perustettu sadetakkitehdas työllisti kylän naisia.

Mäkelän veljekset rakensivat laivoja Rantajoen suulla. Puuta-vara laivoihin saatiin Jokelan sahalta, joka aloitti toimintansa 1920-luvulla, samoin kuin kylä-seppä Pulkkisen paja. Tauno Pihl-hjertta veisti veneitä 1950-luvulta lähtien.

Kylällä oli myös oma posti ja lahjoitusvaroin ja talkoovoimin rakennettu kansakoulu, joka aloitti toimintansa vuonna 1899 sekä kaksi kauppa ja tanssilava Yrjö Saarnio-juhlineen.

Elämä kylällä oli vilkasta. Koululle kokoonnuttiin paitsi oppimaan myös erilaisiin tilaisuuksiin. Saimi

Mäkelän toimiessa opettajana vv. 1917–1956 koululla pidettiin paljon hartaustilaisuuksia ja juhlia.

Mäntlahteen vuonna 1906 perustettu Marttakerho toimi aktiivisesti kokoontuen viikoittain ja järjestäen mm. erilaisia kursseja ja retkiä lähiseudulle ja kauemmaksikin.

Vuonna 1917 perustettu voimistel- ja urheiluseura Mäntlahden Rannanpojat huolehti nuorison liikuntakasvatuksesta järjestäen erilaisia urheilutapahtumia kylällä sekä huvitilaisuuksia tanssilavalla ja Toivolassa.

Vähitellen elämä kylällä hiljeni. Yritysten toiminta loppui, koulu lakkautettiin vuonna 1969, kyläposti lopetettiin ja 1980-luvulla myös kyläkauppa sulki ovensa. Marttakerhon jäsenmäärä väheni niin, että sen toiminta päätettiin lopettaa vuonna 1999. Lopulta vietiin kylän keskustassa oleva puhelinkioskikin pois.

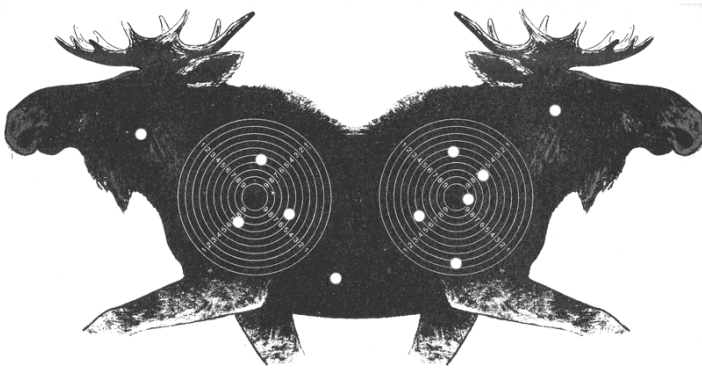
Mervi Värri

Lähteet:

- Korhonen Martti. 1981. Vehkalahtien pitäjänhistoria II. Kymen Sanomien Kirjapaino Oy. Hamina
- Vehkaleipää. 1985. Mainospaino Pigg. Hamina.
- Perimätieto.

Mariaana Tolsa jauhaa käsikivillä rukiita. Kuva: Tyyni Vahter 1931. Museovirasto.

HIRVENKAATOA MÄNTLAHDEN MAISEMISSA

Tänä vuonna Mäntlahden Erämiehet lähtivät hirvijahtiin lauantaina 8. lokakuuta, muutamaa viikkoa sallittua alkamisaikaa myöhemmin. Jahti alkoi totuttuun tapaan kokoontumisella metsästysmajalle klo 7.00 aamulla. Kun kaikki osallistujat olivat saapuneet paikalle, kuljetettiin jahtiporukka traktorilla ajoahtopaikalle, josta jatkettiin matkaa jalkaisin.

Tämänvuotiseen hirvenmetsästykseseen otti osaa hieman yli 30 henkilöä jahtimiehet, ampujat, majamiehet ja nylkymiehet mukaan laskettuna. Jahdissa oli mukana myös muutama innostunut seuraan kuulumaton jahtaaja, joista erityisesti Mäntlahden nuorison kiinnostuneisuus oli todella positiivista. Tänä vuonna seuralle oli myönnetty yhteensä 4 kaatolupaa: kahdelle isolle hirvelle ja kahdelle vasalle. Kaksi ensimmäistä hirveä, iso ja vasa, kaatuivatkin jo heti ensimmäisenä jahtipäivänä **Yrjösen Pekan** ja **Korpelan Matin** ampumina. Seuraavana päivänä eli sunnuntaina, jolloin jahti aloitettiin kahdeksalta, saatiin sitten loputkin luvat käytettyä, kun **Taurian Arto** ja **Myyryläisen Veli** saivat viimeiset hirvet nurin ja jahti päättyi samana viikonloppuna kun oli alkanutkin.

Ampumisen jälkeen hirvet käsitellään ensin paikan päällä ja kuljetetaan sitten traktorilla metsästysmajan nylkykatokselle. Sen jälkeen majalla odotellut nylkyporukka nylkee hirvet eli valmistaa ne riiputettavaan kuntoon. Lopuksi hirvi jää katokseen roikkumaan lihamiehen suorittamaa lihanjakoa odottamaan. Lihat jaetaan osanottajamäärien mukaan huomioon ottaen sen, kuinka monena päivänä kukakin on jahtiin osallistunut.

Hirvijahtiin saavat osallistua kaikki Mäntlahden Erämiehisten jäsenet sekä jahtipäällikön luvalla myös seuran ulkopuoliset henkilöt. Heillä ei kuitenkaan ole lihansaantioikeutta. Mikäli jahtiin halua osallistua ampujana, vaaditaan lisäksi myös voimassaoleva metsästyskortti, voimassaoleva suoritettu ampumakoe sekä aseenkantolupa. Metsästyskortteja pääsee suorittamaan ennen metsästyskauden alkua Riistanhoitoyhdistyksen eri paikkakunnilla järjestämällä metsästäjätutkinnoilla. Tämän vuoden hirvijahdin tuloksista pääsemme seuraavaksi nauttimaan 27.11. jokavuotisten hirvipeijaisien merkeissä.

Susanna Korpela

Anette Raussi s. 1868 kalastajan vaimo Mäntlahdesta tarinoi (koonnut Helga Narinen v. 1952 SKS:n Kansanrunouden arkisto):

Pitkäperjantaiamuna eräs mies meni lintuja kytäämään. Pani linnunkuvat mereen. Tuli kaksi lintua istumaan kivelle ja samassa mies valkeassa vaatteessa ja sanoo: "Ampua lintua!" Ei mies uskaltanutkaan vaan lähti kotiin.

Helena Kokkonen ja Hilkka Herrala valmistavat hirvikeittoa.

HIRVENMETSÄSTYSTÄ RAKILASSA JA VILNIEMELLÄ

Rakilalaiset metsästävät yhdessä vilniemeläisten kanssa ja kuuluvat Vilniemen metsästysyhdistykseen. Tänä vuonna heillä oli lupa kahden hirven ja kahden vasan kaatamiseen. Metsästys aloitettiin **Timo Heikkilän** toimiessa jahtipäällikkönä heti, kun metsästyskausi alkoi ja kolme viikonloppua kuljettiin metsissä ennen kuin kaikki neljä hirveä oli kaadettu.

Ensimmäisenä viikonloppuna saatiin kaksi hirveä. Seuraavalla viikolla metsästäjät samoilivat metsissä löytämättä yhtään hirveä. Kolmantena viikonloppuna oli sitten parempi tuuri ja loput kaksi luvallista hirveä kaadettiin.

Lokakuun viimeisenä sunnuntaina metsästäjät tarjosivat hirvikeittoa maan vuokraajille ja kyläläisille Vilniemen Urheilutalolla. **Jaakko Kokkonen** hankki metsästäjien puolesta ainekset keittoa varten. Maistuvan sopan keittivät **Hilkka Herrala** ja **Helena Kokkonen** apunaan **Auli Silvo**, **Pirjo Ihalainen** ja **Tarja Kallio**. He myös häärivät keittiössä passaten soppavieraita, joita saapuikin runsaasti lähes koko kahden tunnin ajan, kun soppaa tarjottiin.

Syömisen lomassa oli mahdollisuus ostaa metsästäjien arpoja ja näin tukea yhdistyksen toimintaa. Arvat menivätkin hyvin kaupaksi, sillä voittopöytä oli hyvin runsas. Siitä olivat pitäneet huolen **Jaakko Karhinen** ja **Ari Sottinen**.

Arvonta suoritettiin tilaisuuden lopuksi, toisilla oli paljon arpaonnea ja toisilla ei yhtään, mutta niinhän se aina on. Arpajaisien hauskuus on kuitenkin siinä, että voi jännittää joko se voitto tulisi itselle.

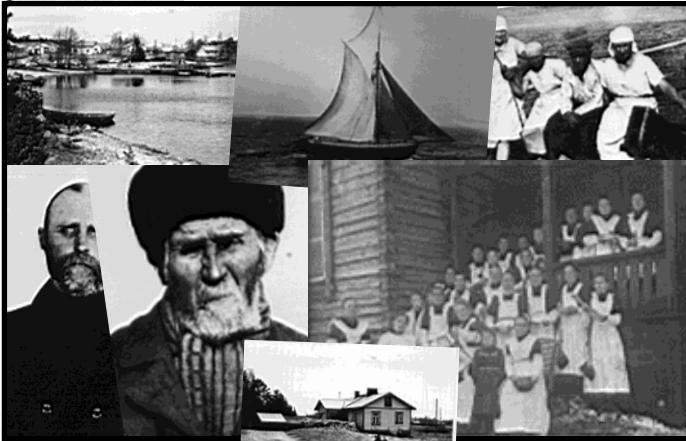
Mervi Värri

Antti Lahtela tutkailemassa arpajaisvoittoja.

Vanhat valokuvat talteen!

Ruissalon kirjastosta löytyi myös rantakyläen valokuvia menneiltä vuosilta.

Kyläkirjan tekemisestä on ainakin Mäntlahdessa haaveiltu jo menneen vuosituhannen puolella. Itäiset naapurikylämme saivat vuosi sitten ensimmäisen osan kirjaansa, Pohjakunnan kyläkirja I:n. Pohjakunnan kylällä oli historian tutkimusta tosin harrastettu aina 1950 luvulta alkaen, joten kirjan muotoistakin pohjaa jonkin verran jo oli. Pohjakunnan toinen kirja ilmestyyneen vuoden parin sisällä.

Myös lehtemme toimittamisen taustalla on alusta alkaen välkähdellyt toive onnistua kokoamaan kyläen historia kirjaksi asti. Aineiston kerääminen ja tutkiminen on kuitenkin hidasta ja aikaa vaativaa työtä, joten osaratkaisuna olemme pyrkineet julkaisemaan eri aihepiireistä pienimuotoisia muisteluksia lehdessä.

Toimitus on vuoden mittaan visiteerannut lukuisissa arkistoissa aina Helsinkiä ja Kouvola myöten. Sota-arkisto, Kansallisarkisto, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistot, Työväenarkisto, Kansallismuseon arkisto, Maakirja-arkisto, Kymen-Sanomien arkisto, kaupungin kirjaston ja Yliopiston kirjaston arkistot ym... Tietoa on paljon saatavilla kun vain aika riittäisi. Arkistoista löytyy toisinaan yllättäväkin aineistoa, mutta paljon arvokasta uinuu itse kyläläisten ullakoilla, kirstuissa, piirongin laatikoissa ja kienties monessakin jo unohdetussa kätöksässä.

Jokin itselle arkipäiväiseltä tuntuva paperilappu, valokuva tai esine saattaakin olla tutkijalle merkittävä puuttuva osa historian palapelin kokoamisessa.

Lokakuussa kävimme Ruissalon kirjaston kotiseutuar-kistossa Mervin kanssa. Löysimme kymmeniä valokuvia kyliemme elämästä ja saimme ne mukaan tietokoneelle skannattavaksi. Tarkoitus on koota sekä lehtemme että kirjaston kyliämme koskevat valokuuva-arkistot samalle cd:lle, myös kirjaston suojiin tutkijoitten käytettäväksi. Samaa materiaalia käytämme niin tässä lehdessämme kuin myös ensi vuoden aikana tehtäväksi suunnitellussa Virtuaalikyliä CD levyllä.

Virtuaalikyliä CD ei ole varsinainen kyläkirja, vaan elävästi historiaa esittelevä, hiukan viihteellinenkin, nykyaikaisen median keinoin toteutettu seikkailu, jota nuorisokin kiinnostuisi tutkimaan. Virtuaalikyliä on yksi askel lähemmäksi perusteellista rantakyläen historiikka, tulevaa Kyläkirjaa.

Mennyt maailma katoaa näkyvistä miltei huomaamatta kaiken aikaa. Kukapa uskoisi vaikkapa Mäntlahdessa olleen kahdenkin kauden sekä postin, tanssilavan, koulun, sadetak-kitehtaan...

Mitä kaikkea kylillämme onkaan tapahtunut, vain harva enää tietää ja muistaa. Onneksi on muistiinpanoja sekä valokuvia mieltä virkistämään ja myös tutkijoille aineistoksi.

Toimituksemme kerää kaikenlaista mennyttä maailmaa valaisevaa aineistoa niin kyläkirjaa kuin myöhempienkin aikojen tutkijoita varten yhteistyössä kirjaston kanssa.

Tärkeintä tällä hetkellä on kuitenkin saada mahdollisimman paljon vielä tuhoutumatonta materiaalia talteen, niin valokuvia, päiväkirjoja, kirjeitä, kuitteja, melkein mitä tahansa arkipäiväistä tilkettä vuosien takaa. Aineisto tallennetaan tietokoneelle (skannaamalla ja valokuvaamalla) ja palautetaan omistajilleen.

Ilkka Ahmavaara

VALOKUVIEN JA ASIAKIRJOJEN KERÄYS

Alueeltamme on kerätty vähän entisaikojen elämästä kertovia valokuvia ja asiakirjoja tallennettavaksi tuleville sukupolville.

Rannantaikaa lehden toimitus kerää Mäntlahden, Pyötsaaren ja Rakilan alueelta dokumenttiaineistoa tallennettavaksi sähköiseen muotoon.

Tallentamisen jälkeen keräilijä palauttaa aineiston omistajalle.

Valokuvien ja asiakirjojen tarina ja tapahtumat on hyvä kirjata mahdollisimman laajasti muistiin, jotta ne saadaan liitettyksi kopiointeihin tallenteisiin ja säilyvät niiden mukana.

TALLENNETTU AINEISTO KÄYTETÄÄN:

1. Rannantaikaa väki ry:n julkaisuissa joita ovat:

- Rannantaikaa lehti
- kyläkirja (CD tai kirja muodossa)
- pienimuotoiset kuvakertomukset CD:llä
- yhdistyksen internet sivut
- näytteilyt.

2. Luovutettavaksi tutkijoitten käyttöön erilaisiin arkistoihin (Kansallisarkisto, SKS, Maakuntamuseo, Sota-arkisto ym.).

KERÄYSOHJEITA:

Kerättäväksi aineistoksi kelpaa valokuvien lisäksi kaikenlaiset kuitit, kortit, kirjeet, sopimukset, pöytäkirjat, muistiinpanot, päiväkirjat, runot ym.

Kuvat ja dokumentit numeroidaan pehmeällä lyijykynällä dokumentin taakse vastaamaan keräyslomakkeen tietoja.

Yksi keräyslomake yhtä dokumenttia kohden. Jokainen dokumentti liitetään lomakkeensa kanssa kirjakuoren, muovitaskun tai muun suojan sisään.

Kerääjä saa toimitukset henkilökohtaisen kerääjän numeronsa ja tarvittavan materiaalin.

YHTEYSTIEDOT: Mervi Värrö, 044 506 0370. Ilkka Ahmavaara, 045 6710433

KERÄYSLOMAKE

Dokumentti nro: 8/ 63

Dokumentin numero merkitään myös dokumentin taakse tai muuhun huomaamattomaan kohtaan pehmeällä lyijykynällä.

Omistaja (nimi ja yhteystieto): Heimo Hobto, Mutkankutale 2

Dokumentin tiedot (Valokuvasta kuvaaja, "kuvateksti", aika, paikka, henkilöt ja tapahtuma. Asiakirjoista tiedossa oleva taustatieto ja ajan kohta):

Kuitti isosisän perunasta. Isoisä tuli ostaneeksi perunan kiertävältä kaupustelijalta säkillisellä kauraa. Tämä tapahtui Haminan torilla 1800 luon lopuilla. Isoisä oli luullut perunaa Tsaarin munaksi (jatkuu kääntöpuolella) (lisätietoja tarvittaessa liitteenä)

Tätä dokumenttia saa käyttää:

- Rannantaikaa väki ry:n julkaisuissa (lehti, kirja, nettisivut, julkaisut tietokonetallenteilla ja näytteilyt).

- Tutkimuskäyttöön asiaankuuluissa arkistoissa (Kansallisarkisto, Maakuntamuseo, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Sota-arkisto yms.).

Päiväys: 4 . 10 . 20 05

Heimo Hobto
Dokumentin omistaja

Pirjo Pirsakka
Dokumentin kerääjä

Rannantaikaa väki ry on käynnistänyt vanhojen valokuvien ja muiden dokumenttien keräyksen. Kerääjäksi voi ilmoittautua toimitukselle. Kerääjä saa muovitaskuja sisältävän kansion ja keräyslomakkeita (kuva yllä).

Kerääjä ei saa palkkaa, mutta kulut korvataan ja kerääjän nimi säilyy aineiston mukana tuleville sukupolville!

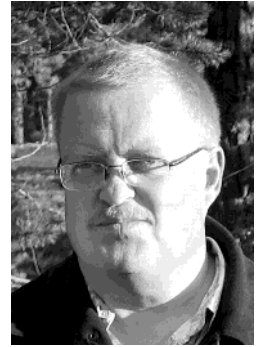
Puolivuosisatainen taival

Lauantaina 23.10.2004 Mäntäläisten Toivolassa tapahtui jälleen, kun **Korpelan Tapani** täytti pyöreät 50 vuotta. Ovet vieraille aukesivat klo 14 ja onnittelijoita saapuikin paikalle tasaiseen tahtiin aina iltaan asti. Kyläläisten, sukulaisten, tuttavien ja ystävien lisäksi myös eri seurat muistivat päivän sankaria eri tavoin ja vieraskirjaankin oli illan mittaan kertynyt peräti 141 nimeä.

Juhlien ohjelmaan kuului mm. ruokailu **Lommin Jorman** tekemän hirvisopan merkeissä sekä erilaisia juhlaraiden suorittamia esityksiä. **Ristolän Sinikka** esitti Tattulle oman versionsa **Veikko Lavin** Silakka-apajalla laulusta, ja työkaveritkin olivat sanoittaneet onnittelulaulunsa itse uudelleen. Lisäksi juhlissa kuultiin pariinkin otteeseen yhteislauluna **Poelmanin Lailan** ja **Lommin Paulan** uudelleen sanoittama Rosvo-Roope, joka kertoi Tapanin epäonnistuneesta kesästä kaikkine sairaalareissuineen. Illan kohokohta lienee kuitenkin ollut illan orkesterin, trio **Jarmo Rannan**, esiintyminen. Juhlat jatkuivat iloisissa merkeissä vielä orkesterin ja lopetettuakin, ja viimeiset juhlijat viihtyivät paikalla yömyöhään. Kaiken kaikkiaan voitaneenkin sanoa, että kuukausien järjestelyt olivat onnistuneet ja jälleen kerran tuli todistetuksi, että kyllä Mäntäläissakin osataan juhla!

Susanna Korpela

Kerran taas sanat ei kertomaan riitä. Kuinka iloisen onnellinen olenkaan siitä. Kun huomasin, ystäviä paljon on mulla, jotka muistivat minua onnittelulla.

KIITOS naapureilleni Jormalle ja Paulalle, anopilleni Ellenille, kyläläisille ja juhlapäiväni henkilökunnalle työpanoksestanne juhlieni onnistumiseksi.

KIITOS kaikille jotka muistitte minua monin eri tavoin ja teille, jotka läsnäolollanne loitte päivästäni JUHLAN.

Tapani Korpela

VERKONNOSTOA PERÄMOOTTORILLA

Joskus verkkoon tarttuu muukin kuin kalastaja tai kala. Rantaverkoissa saattaa vierailta metsänkin eläviä koke-massa kalaonneaan, toisaalla hylkeet. Oma lukunsa on aivan muilla asioilla liikkuva veneilijä. Veneen propelli on tehokas verkkokela, vaikkakaan ei tarkoitukseen suunniteltu: seurauksella että moottori sammuu ja rikkoontunut verkko on aikamoisella vyyhdellä potkuriin kiertyneenä.

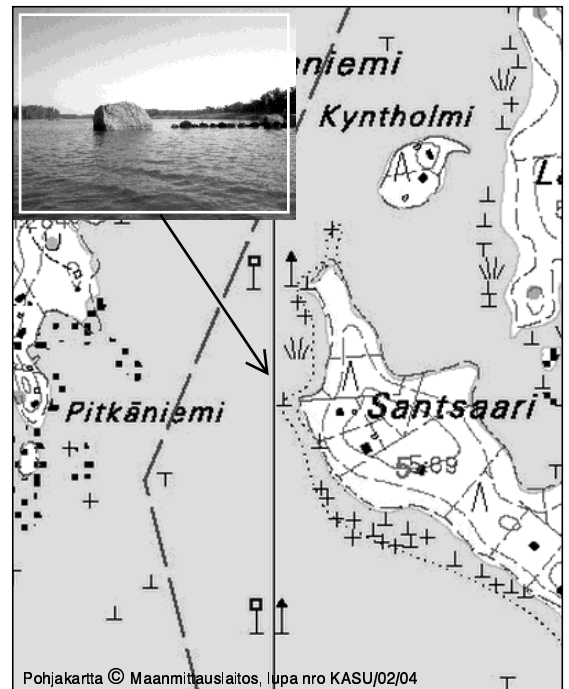
Kulkuväylille ei pyydyksiä saa laittaa ja muualla ne tulee merkitä näkyvästi vahinkojen välttämiseksi, tästä huolimatta vahinkoja sattuu.

Tänä vuonna on verkkoja kuulemamme mukaan nousut potkurikelausella Santsaaren matalikoita viistävä väylän tuntumassa, ns. "Ryyppykiven" lähellä.

Harmistunut veneilijä otti toimittukseen yhteyttä: jo viisi verkkoa ohiajaessa takertunut potkuriin. Varmastikin vähintäänkin yhtä harmistunut kalastaja ei ole ottanut yhteyttä.

Kulkuväylän leveyttä on merellä vaikeaa arvioida ja kartallakin paikka näyttää ahtaalta.

Toimitus

Pyydysten merkintä.

Yleisen kulkuväylän ulkopuolella olevan selvästi merkityn pyydyksen yli kulkeminen on kielletty.

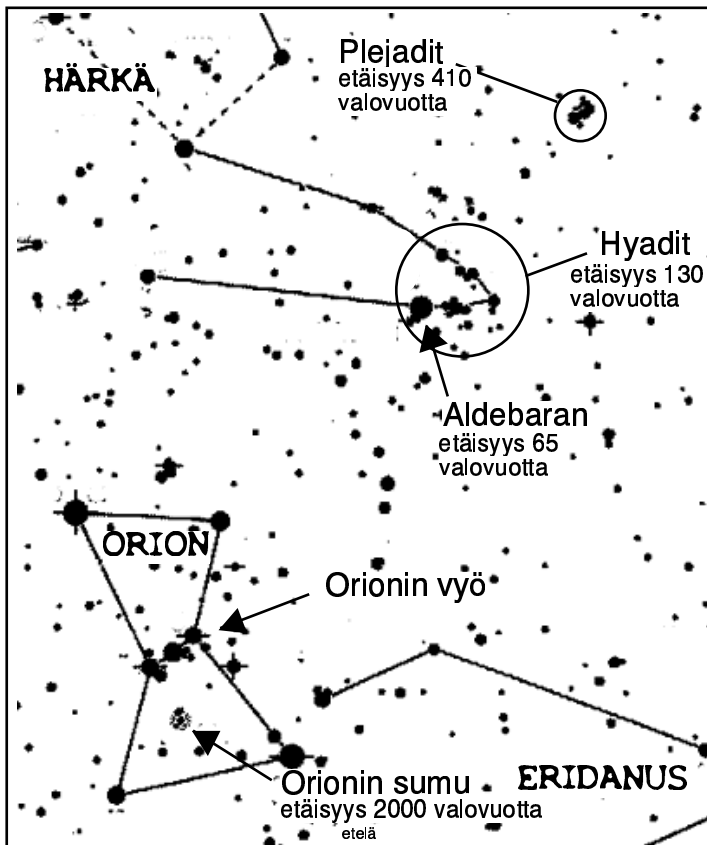
- **Selvästi merkitty = neliömuotoinen lippu**, joka on vähintään 30 cm korkea ja leveä. Lipun on oltava kiinnitettynä vähintään 1,5 m. vedenpinnasta nousevaan salkoon.
- **Veden pintaan tai pinnan läheisyyteen** ulottuva ankkuroitu pyydys: pyydyksen uloimman pään merkkisalko ja ajoverkkojadan sekä ajosiiman molempien päiden merkkisalot on varustettava kahdella päällekkäisellä lipulla.
- **Veden pintaan ja väliveteen** lasketut pyydykset kehoitetaan pimeän aikana merkitsemään asetuksen (338/54) mukaisilla valomerkeillä.

Kiitos kaunis!

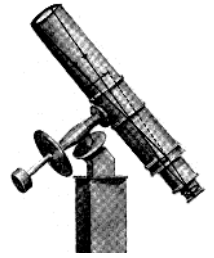
Rannantaikaa... lehden toimittamista ovat tukeneet vuonna 2004:

- Kymin Osakeyhtiön 100-vuotissäätiö
- Haminan kulttuurilautakunta
- Sydänkylyn kalastuskunta
- Inka Mukala
- Maija Rikkola
- Sirpa ja Harri Jääskeläinen
- Tuomo Montonen
- Elisabet Mattila
- Anita Ahmavaara
- Irja Sallansalo
- Raili Hyppänen
- Jukka Nenonen

Tähtinurkka

Vuoden pilvisimmät ajat ovat kärsillä aina tammikuuhun asti, joten tähtiä ei aina näy ennen talven kirkkaita pakkasöitä. Mutta selkeinä iltoina ihmeteltävää toki löytyy.

Orion nousee marraskuussa kokonaan jo 23 aikoihin **Plejadien** ja **Hyadien** tähtijoukkojen perässä. Keskiyöllä ne ovat korkealla etelässä ja näkyvät hyvin paljain silminkin.

Plejadit muistuttavat hiukan **Otavaa**, siitä yksi lukuisista kutsumanimistä Pikku Otava. Muita suomalaisia nimityksiä ovat mm. Seulaset, Lapin Otava, Paukkusen Tasku, Kakaravas, Koiranpennut ja Rykelmätähti. Plejadiihin liittyy monenlaisia taruja ympäri maapalloa.

Paljain silmin erottaa vaivatta kuusi tähteä, todellisuudessa niitä on noin 250. Kreikkalaisessa mytologiassa Plejadit olivat Atlaksen ja Pleionen seitsemän tytärtä.

Hyadit näkyvät **Orionin vyön** ja Plejadien välissä kirkkaan joukkoon kuulumattoman **Aldebaranin** seurassa, jonka kanssa ne muodostavat V:n muotoisen kuvion. Hyadit olivat Atlaksen ja Aethran tyttäriä ja siten Plejadien sisarpuolia.

Tarkkasilmäinen voi myös erottaa Orionin vyön alapuolelta kolmen himmeän tähden pystyjonoa, joista keskimäinen on itse **Orionin suuri kaasusumu**, jossa uusia tähtiä syntyy.

Ilmakehän ilmöistä näkyvät ensimmäiset **helmiäispilvet** joskus marraskuun loppuilla: kirkas, värillinen pilvi horisontissa auringon laskettua. Myös **kangastuksille** merellä aika on otollista ilmojen viilentyessä mutta meren vielä pysyessä lämpimänä.

Ilkka Ahmavaara

TÄHDENLENTOPARVET:

Tauriiden toinen maksimi oli 12.11. mutta näkyy niitäkin vielä.

Leonidit aktiivisia 14. - 21.11. Maksimi 17.11.

Geminidit 7. - 17.12.. Maksimi 14.12. klo 0.20.

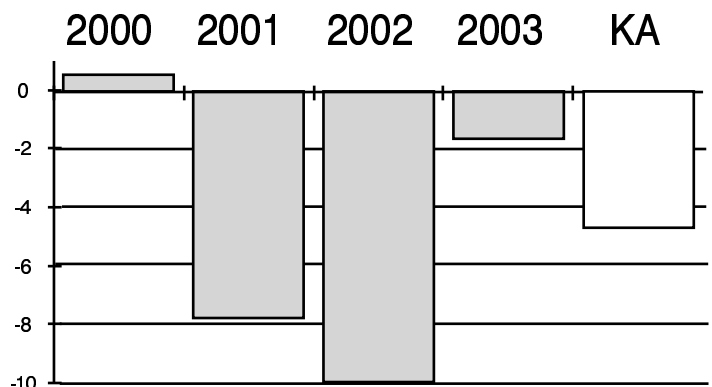
Ursidit 17. - 26.12 Maksimia 22. päivä haittaa läheinen täysikuu.

	2000	2001	2002	2003	KA	2004 ?
1	7	-4	-8	4	-0.3	
2	4	-4	-6	4	-0.5	
3	7	0	-5	4	1.5	
4	6	-2	-5	-4	-1.3	
5	6	-7	-14	3	-3	
6	5	-5	-9	-4	-3.3	
7	5	-3	-16	-7	-5.3	
8	5	-2	-11	1	-1.8	
9	4	1	-8	-3	-1.5	
10	7	0	-9	1	-0.3	
11	7	-3	-11	3	-1	
12	6	-3	2	2	1.8	
13	5	-3	-13	-2	-3.3	
14	7	1	-2	-1	1.3	
15	5	-6	-3	1	-0.8	
16	4	-3	-2	-4	-1.3	
17	1	-2	-9	-16	-6.5	
18	-1	-8	-2	-6	-4.3	
19	-6	1	-15	3	-4.3	
20	-2	-14	2	3	-3.8	
21	-5	-24	-8	-7	-11	
22	-5	-13	-10	-6	-8.5	
23	-1	-18	-14	-14	-11.8	
24	-5	-20	-15	-22	-15.5	
25	-10	-9	-18	3	-8.5	
26	-13	-13	-5	3	-7	
27	-3	-14	-11	3	-6.3	
28	-8	-24	-20	3	-12.3	
29	-12	-12	-14	1	-9.3	
30	-1	-15	-18	6	-7	
31	-2	-13	-27	-2	-11	
KA	0.5	-7.8	-9.8	-1.6	-4.7	

Joulukuun lämpötilat

Vanhakyläläisen **Timo Karjakinin** pihan lämpötiloja aamulla kello 6-7.

Vetreästi näyttää elohopea mittarissa Joulukuussa venyvän, vaikkapa vuonna 03 Jouluaatosta Joulupäivään 25 astetta!

KAAKONRANNAN SAPUSKAA

Esittelyvuorossa pyötsaarelaisen **Ellen Gustafssonin** reseptejä.

Silakkakeitto Ellenin tapaan

- 2 litraa vettä
- 1 porkkana
- pieni pala lanttua
- 1 litra pieniä perunoita
- 1 rkl suolaa
- 4 maustepippuria
- 1 sipuli
- 2 dl maitoa
- 2 rkl vehnä jauhoja
- 1 rkl voita
- 1/2 kg silakoita
- 1 rkl hienonnettua persiljaa
- ruohosipulia maun mukaan

Kiehuvaan maustettuun veteen lisätään lanttu ja porkkana ja hienonnettu sipuli. Kun nämä ovat puolikypsiä, lisätään paloittelut perunat ja peratut silakat, jotka on paloitettu 3-4 osaan. Kun juurekset ovat melkein kypsiä, suurustetaan keitto maidolla ja vehnä jauholla. Annetaan hiljalleen hautua kypsäksi. Lisätään voi. Ennen tarjoilua lisätään vielä persilja ja ruohosipuli.

Rysselikeksit

- 100 g sokeria
- 200 g voita
- 300 g vehnä jauhoja

Sokeri ja voi hierotaan vaahdoksi, jonka jälkeen lisätään vehnä jauhot nopeasti vaivaten. Taikina leivotaan 3-4 cm:n paksuiseksi tangoksi, joka voidaan pyörittää rouhitussa mantelissa. Leikataan viipaleiksi ja paistetaan vaalean kellertäviksi.

Perunatortut

- 8 kylmää keitettyä perunaa
- 50 g vehnä jauhoja
- 1 rkl margariinia
- 2 tl leivinjauhetta
- 2 rkl sokeria
- hilloa

Survottuihin perunoihin lisätään muut ainekset. Taikina levitetään voidellulle pellille veitsellä pyöreiksi noin 2 cm:n paksuisiksi kakuiksi. Paistetaan kypsäksi, jonka jälkeen sivellään hillolla ja tarjotaan kahvikakkuna tai vaniljakastikkeen kera jälkiruokana.

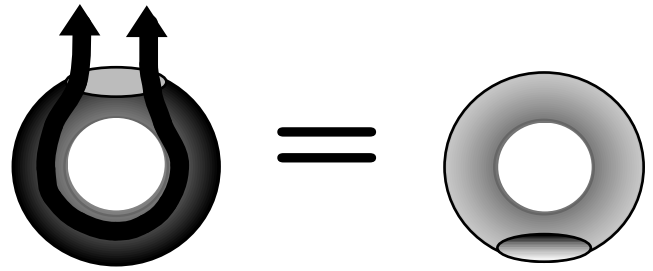
JOULULAHJAIDEOITA

● **Lommin Paula** tekee kauniita **ristipistotöitä, tauluja, liinoja ja kortteja**. Hänen puhelinnumerossa on **345 9911**.

● **Kollomin Maielta** voi tilata **Jouluseppeleitä** numerosta **040 836 9969**.

ARVOITUS

Jos leikkaat auton sisärenkaan ulkosyrjälle suuren aukon ja vedät renkaan sen lävitse, onko sinulla lopputuloksena auton sisärenkas nurinpäin eli sisäpinta ulkopintana?

KANNU ARVOITUKSEN RATKAISU

Nyt on käynyt niin, että Kannu arvoituksen ratkaisu on hukkunut ja vaikka toimitus on kaadellut nesteitä kannuista toisiini, ei ratkaisuun ole toistaiseksi päästy. Vastauksen ilmoitamme heti sen selvittyä.

TÄMÄN VUODEN VIIMEINEN JUMPPA JA JOOGA TOIVOLASSA PIDETÄÄN 8.12.

Ensivuonna jumppa ja jooga alkavat keskiviikkona 12.1. Jumppa klo 18.00 ja jooga klo 18.45. Torstaina jumpataan klo 19.30-20.15.

KORJAUS VIIME NUMERON TEKSTIIN

Viimenuomerossa kävi toimitukselle virhe. Laitoimme erehdyksessä **Tapio Rintalan** juttuun Rakin Kotkan kasveista väärän tekstin samoin kuvateksti oli väärä. Pahoittelemme virhettä ja julkaisemme nyt oikean tekstin.

RAKIN KOTKA

Saaren erikoisuus on **nurmilaukka**, jota kasvaa hiekkaisella kannaksella parisataa yksilöä. Tätä hentoa sipulikasvia on pidetty viikinkitukikohtien kasvina; tätä alkuperää se on esimerkiksi Kuorsalon Vanhassakylässä. Rakin Kotkan esiintymä on kuitenkin aivan korkeimman veden tasossa, joten se ei voi olla kovin vanhaa alkuperää. Saaren rantalehdot ovat keväisin **mukulaleinikin** kukista keltaisena, tämä verraten harvinainen kasvi kuihtuu kesällä näkymättömiin. Myös vaatimattoman heinämainen **kahtaissara**, jota Kymenlaaksossa on vain aivan muutamassa paikassa, kuuluu saaren lajistoon.

Nurmilaukka Rakin Kotkan rantaniityllä